

Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz

Przedmowa

W ubiegłym roku obchodziliśmy 20. rocznicę funkcjonowania nowych, silnych województw samorządowych w Polsce. Ponad 20 lat temu, dokładnie 1.1.1999 r. zaczęła obowiązywać ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie województwa. To ważna historyczna data, gdyż reforma samorządowa jest powszechnie uznawana za jeden z najbardziej udanych obszarów polskiej transformacji ustrojowej. Opierała się na przekonaniu o tym, że w każdej lokalnej społeczności istnieją wspólne wartości tę społeczność łączące, na wierze, że silny, podejmujący autonomiczne decyzje samorząd wzmocni rozwój demokracji, a przede wszystkim, daje szansę na efektywne wykonywanie zadań publicznych. Dzięki reformie samorządowej Polacy wreszcie „wzięli sprawy w swoje ręce” i zyskali realną możliwość kształtowania najbliższego otoczenia. Samorząd terytorialny pozwolił zdecentralizować zarządzanie państwem, oddając część władzy wspólnotom obywateli. Wypełniły się więc postanowienia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące nie tylko decentralizacji władzy, ale też zasady solidaryzmu i pomocniczości.

Reforma samorządowa – nawet jeśli niepozbawiona błędów – idealnie wpisała się w potrzebę odradzającego się myślenia o konieczności współdziałania na rzecz dobra wspólnego, poczucia odpowiedzialności za wspólnoty mieszkańców oraz ambicje dotyczące zarządzania „małymi ojczyznami”. Śmiało można stwierdzić, że efektem powstania samorządu, była udana i ważna lekcja wychowania obywatelskiego. Stała się też wstępem do dalszych przemian społeczno-gospodarczych naszego kraju, w tym również tych związanych z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Ogromna w tym zasługa zwłaszcza samorządów województw, gdyż to właśnie regiony zarządzają 40% środków dystrybuowanych w ramach Unii Europejskiej. Samorządy województw sprawdziły się również w ważnym teście, jakim było tworzenie regionalnych programów operacyjnych – budowanych w oparciu o diagnozę własnego regionu i realizowanych z uwzględnieniem potrzeb tego regionu. Taki model prowadzenia polityki spójności nie był odgórnie narzucony – nie wszystkie kraje UE realizowały politykę rozwoju w ten sam sposób. Ale właśnie ten kształt programów, tworzonych z poziomu samorządów województw, uwzględniający specyfikę poszczególnych regionów, zyskał uznanie na forum europejskim i stał się inspiracją dla innych państw.

I choć tak dużo udało się już zrobić, to przed samorządami województw stoją dalsze trudne wyzwania, wśród nich najbardziej palący problem

Przedmowa

niedostatecznego finansowania publicznej służby zdrowia. Samorządy województw szukają w tym zakresie możliwych rozwiązań, choć bez wyraźnego wsparcia władz centralnych, trudno im wspomóc państwo w udźwignięciu skali potrzeb finansowych związanych z ochroną zdrowia mieszkańców. Dlatego priorytetem na kolejne lata powinno być dalsze wzmacnianie roli regionów, jasny podział kompetencji i odpowiedzialności oraz precyzyjnie ustalone źródła dochodów, adekwatne do powierzonych zadań i kompetencji. Tymczasem, od kilku lat obserwujemy postępujący proces ponownej centralizacji zadań publicznych. Staliśmy się świadkami odwrotu od wszystkich samorządowych ideałów, które 20 lat temu tę samorządność budowały. Odwrotu od solidarności, pomocniczości i pracy dla dobra wspólnego. W ciągu kilku ostatnich lat odebrano samorządom województw zadania w zakresie realizowania doradztwa rolniczego, wspierania rozbudowy bazy sportowej, gospodarowania środkami wojewódzkich funduszy ochrony środowiska, a także gospodarowania wodami. Z dużym smutkiem stwierdzam, iż zmiany te przeprowadzane były pomimo dużego sprzeciwu ze strony samorządów województw.

Tym bardziej uważam, że samorządy województw zasługują na jasne i zrozumiałe regulacje prawne, na takie normy prawne, które mogą być sprawnym narzędziem w realizowaniu zadań publicznych służących zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej. Dlatego zaszczytem dla mnie była propozycja przygotowania przedmowy do oddawanego do rąk Czytelników komentarza. Jako wieloletniemu Marszałkowi Województwa Mazowieckiego nieobce są mi bowiem problemy interpretacyjne komentowanej regulacji. Wyrażam nadzieję, że przygotowany przy udziale grupy doświadczonych pracowników (radców prawnych i legislatorów) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie komentarz będzie pomocny i użyteczny przy interpretacji przepisów ustawy oraz wprowadzaniu odpowiednich rozwiązań z zakresu funkcjonowania samorządów województwa, a jego zawartość będzie cennym źródłem poznania przepisów ustawy i ich wykładni, służącym nie tylko pracownikom urzędów marszałkowskich i wojewódzkich jednostek organizacyjnych, ale również pozostałym członkom wspólnot samorządowych, czyli nam wszystkim – mieszkańcom współtworzącym swoje „małe ojczyzny”. Liczę na to, że komentarz ten – choćby w skromnym stopniu – przyczyni się do dalszego rozwoju regionów i poprawy warunków życia ich mieszkańców.

Adam Struzik
Marszałek Województwa Mazowieckiego

Warszawa, luty 2020 r.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl